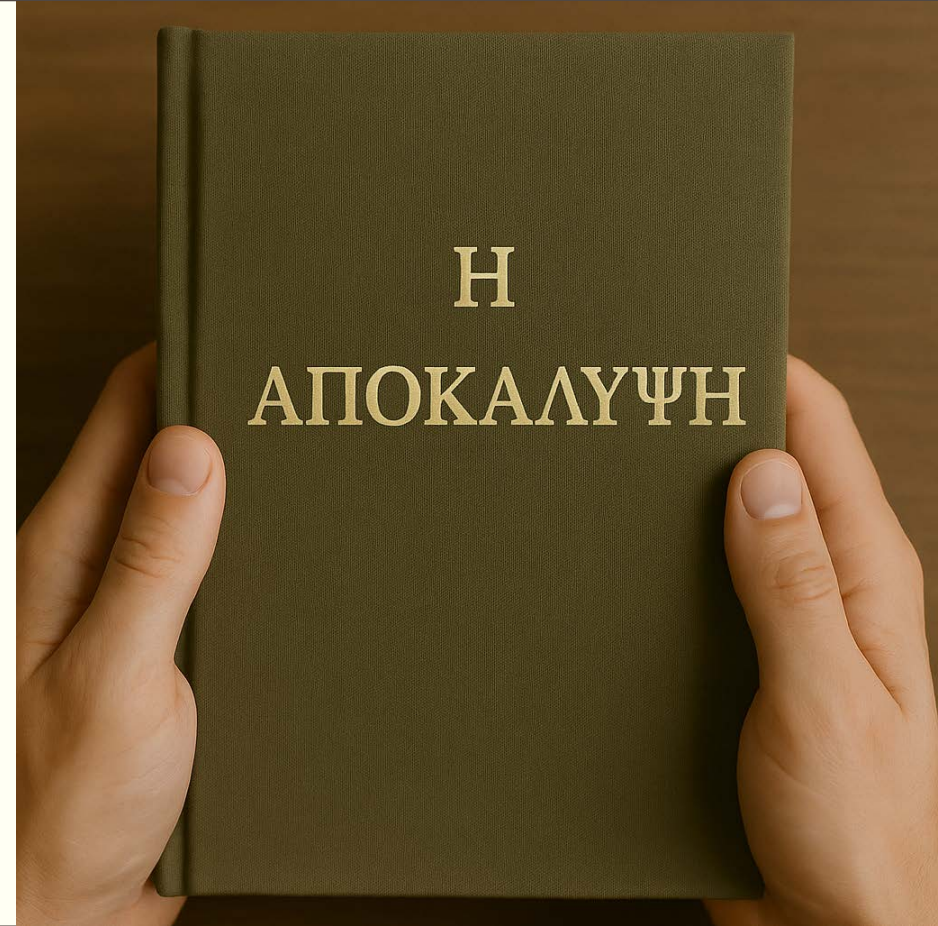

ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Θέμα 11^ο
Η Αποκάλυψη (Ιωάννης)

Προοίμιο

Το βιβλίο της Αποκάλυψης παρουσιάζεται ως μια προφητική καταγραφή των εσχάτων χρόνων, με επίκεντρο τη νίκη του Θεού επί του κακού και την εγκαθίδρυση της θείας βασιλείας. Αναλύουμε τη σύνθετη δομή των οραμάτων του Ιωάννη, από τις επιστολές προς τις επτά εκκλησίες μέχρι την τελική κρίση και την έλευση της Νέας Ιερουσαλήμ. Παράλληλα, εξετάζονται διάφορες ερμηνευτικές μέθοδοι, όπως η παρελθοντολογική, η ιστορική και η μελλοντολογική, που προσπαθούν να αποκωδικοποιήσουν τον έντονο συμβολισμό του κειμένου. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον πνευματικό πόλεμο μεταξύ του Αρνίου και του δράκοντα, καθώς και στη θεολογική σημασία της χιλιετούς βασιλείας. Το κεντρικό μήνυμα εστιάζει στην ελπίδα των πιστών και στην τελική αποκατάσταση της δημιουργίας μέσα από την άμεση κοινωνία με τον Θεό. Η ανάλυση καταλήγει ότι ο απώτερος σκοπός της λύτρωσης είναι η επικράτηση της θείας δικαιοσύνης και η αιώνια ειρήνη σε έναν ανακαινισμένο κόσμο.

Διάγραμμα παρουσίασης

1. Εισαγωγή
2. Τα περιεχόμενα της Αποκάλυψης
3. Μέθοδοι ερμηνείας της Αποκάλυψης
4. Τρία κεντρικά θεολογικά σημεία:
 - I. Το πρόβλημα του κακού
 - II. Η επίσκεψη της οργής
 - III. Ο ερχομός της βασιλείας

1. Εισαγωγή

1. Εισαγωγή και εσχατολογική θεολογία

Το βιβλίο της Αποκάλυψης φέρεται να είναι η φανέρωση των γεγονότων που θα ακολουθήσουν τα τέλη των καιρών και την εγκαθίδρυση της βασιλείας του Θεού. Πρωταρχική θεολογία του βιβλίου, επομένως, είναι η εσχατολογία του. Το ίδιο το βιβλίο διατείνεται πως είναι μια πρόρρηση των όσων πρέπει να γίνουν σύντομα (1,2-3), και που το κεντρικό τους γεγονός είναι η δεύτερη Έλευση του Χριστού (1,7).

2. Η πρόκληση της ερμηνείας

Κι όμως! Η ερμηνεία αυτού του βιβλίου έχει αποδειχτεί πως είναι η πιο δύσκολη και η πιο αβέβαιη απ' όλα τα βιβλία της Κ.Δ. Από την ιστορία της ερμηνείας έχουν προκύψει διάφορες συγκεκριμένες προσεγγίσεις. Η πιο εύκολη προσέγγιση στην Αποκάλυψη είναι ν' ακολουθήσουμε μια επιμέρους παράδοση και ν' αγνοήσουμε όλες τις άλλες. Αλλά ο ευφυής ερμηνευτής πρέπει να εξοικειωθεί με τις διάφορες μεθόδους ερμηνείας, οι οποίες θα αξιολογήσουν και θα αναδείξουν τη δική του άποψη.

2. Τα περιεχόμενα της Αποκάλυψης

3. Η φιλολογική δομή του βιβλίου

Μιας και το βιβλίο πρέπει να ερμηνευτεί σαν σύνολο, είναι απαραίτητο να έχουμε υπόψη μας ένα διάγραμμα των περιεχομένων του.

Το παρακάτω διάγραμμα βασίζεται στη φιλολογική δομή του βιβλίου, η οποία δηλώνεται με τη φράση *έν Πνεύματι* (1,10· 4,1· 17,3· 21,10).

4. Το πρώτο όραμα: Ο Χριστός και οι εκκλησίες

Το πρώτο όραμα (1,9–3,22) αποτελείται από τον ένδοξο Χριστό και τις επιστολές του προς τις επτά εκκλησίες. Ο Χριστός οράται να στέκεται ανάμεσα σε επτά λυχνοστάτες (1,12εξ), κάτι που συμβολίζει την επιστασία του πάνω στη ζωή της εκκλησίας εδώ στη γη. Οι επιστολές προς τις επτά εκκλησίες (κεφ. 2–3) είναι επτά πραγματικές επιστολές σε εκκλησίες της Μικράς Ασίας. Το γεγονός ότι στην Ασία υπήρχαν άλλες εκκλησίες αυτή την εποχή, δείχνει πως επτά απ' αυτές έχουν επιλεγεί για ν' αντιπροσωπεύσουν ολόκληρη την εκκλησία. Σ' αυτές εδώ τις επιστολές βρίσκεται το μήνυμα του Χριστού προς την εκκλησία του όλων των εποχών.

5. Το δεύτερο όραμα: Το Αρνίο και οι σειρές των επτάδων

Το δεύτερο όραμα (4,1–16,21) απεικονίζει την επουράνια αίθουσα του θρόνου, και τον Θεό να κρατάει στο χέρι του ένα επτασφράγιστο κυλινδρικό βιβλίο. Το βιβλίο μπορεί να το ανοίξει μόνο το λιοντάρι της φυλής Ιούδα, που είναι και το σφαγμένο Αρνίο του Θεού (4,1–11). Ακολουθεί μια σειρά τριών επτάδων: το σπάσιμο των επτά σφραγίδων (5,1–8,1), τα επτά σαλπίσματα (8,2–9,21) και το άδειασμα των επτά φιαλών (15,1–16,21). Η κάθε σφραγίδα, σάλπιγγα και φιάλη ακολουθείται από μια συμβολική περιγραφή κάποιου γεγονότος που λαμβάνει χώρα στη γη. Προτού ηχήσουν οι επτά σάλπιγγες, εμφανίζονται δύο πλήθη: το ένα πλήθος είναι 144.000 κόσμος, 12.000 από καθεμιά από τις δώδεκα φυλές του Ισραήλ, που δέχονται μια σφραγίδα στο μέτωπό τους (7,3) ώστε να μην προσβληθούν από τις πληγές που θα επιφέρουν οι σάλπιγγες (9,4). Το άλλο πλήθος είναι ένα αναρίθμητο σύνολο λυτρωμένων που έχουν συγκεντρωθεί από όλες τις ανθρώπινες φυλές (7,9–17)· “είναι εκείνοι που πέρασαν τον μεγάλο διωγμό” (7,14).

6. Ο πνευματικός πόλεμος: Θεός εναντίον σατανά

Κεντρικό θέμα σ' αυτό το δεύτερο όραμα είναι ο πόλεμος μεταξύ του Θεού και του σατανά, όπου ο σατανάς απεικονίζεται σαν μυθολογικός δράκοντας με πύρινο κόκκινο χρώμα (12,3–4). Ο δράκοντας αποτρέπεται από τις προσπάθειές του να καταστρέψει τον Μεσσία (12,5), και μετά που ηττάται στη μάχη με τον Μιχαήλ και τους αγγέλους του (12,7εξ), στρέφει τις προσπάθειές του στο να καταστρέψει την εκκλησία εδώ στη γη (12,17). Για να πραγματοποιήσει αυτό τον στόχο του, ο δράκοντας καλεί δύο θηρία (12,17–13,11), τα οποία αφηρούν τον Θεό (13,6), στρέφουν την καρδιά των ανθρώπων μακριά απ' αυτόν (13,4.14), και διώκουν την εκκλησία (13,7.15). Το θηρίο αυτό και ο Ψευδοπροφήτης (19,20) αφήνονται να επιτύχουν στους σκοπούς τους και να επιβάλουν τη βασιλεία τους σε όλο τον κόσμο (13,7–8.16–17).

7. Το τρίτο όραμα: Η πτώση της Βαβυλώνας

Το τρίτο όραμα (17,1–21,8) είναι η μεγάλη πόρνη, η Βαβυλώνα (17,1.5), η μεγάλη πόλη που ασκεί εξουσία πάνω σ' όλους τους βασιλιάδες της γης (17,18). Μετά αναγγέλλονται και απεικονίζονται η κρίση και η καταστροφή της Βαβυλώνας (18,1–24), κι ύστερα ακολουθεί ένας ύμνος δοξολογίας για την καταστροφή της (19,1–5).

8. Η τελική νίκη και η χιλιετής βασιλεία

Το υπόλοιπο του τρίτου οράματος απεικονίζει την τελική νίκη του Θεού πάνω στις δυνάμεις του κακού. Πρώτα έρχεται ένας ύμνος δοξολογίας, που πανηγυρίζει για τον γάμο του Αρνίου και της Νύμφης του (19,6–10). Μετά ακολουθούν σκηνές του θριαμβευτή Χριστού που έρχεται να κρίνει και να νικήσει (19,11–16), και να καταστρέψει το Θηρίο και τον Ψευδοπροφήτη (19, 17–21). Μετά έρχεται η σειρά της νίκης εναντίον του δράκοντα, ο οποίος δεν καταστρέφεται αμέσως, όπως το Θηρίο και ο Ψευδοπροφήτης. Αρχικά δένεται και φυλακίζεται στην άβυσσο για χίλια χρόνια (20,1–3), ενώ ο Χριστός με τους αγίους και τους μάρτυρες που «ξαναγύρισαν στη ζωή» («έζησαν») βασιλεύουν στη γη (20,4–6). Αυτό ονομάζεται «η πρώτη ανάσταση».

9. Η τελική κρίση και η νέα δημιουργία

Στο τέλος αυτής της ενδιάμεσης βασιλείας, ο σατανάς (δράκοντας) λύνεται από τα δεσμά του και γι' ακόμη μια φορά εξαπατάει τα έθνη και τα ξεσηκώνει σε πόλεμο εναντίον των αγίων (20,9). Τώρα ο σατανάς καταστρέφεται μαζί με το Θηρίο και τον Ψευδοπροφήτη στη λίμνη του πυρός (20,10). Έστερα ακολουθούν η δεύτερη ανάσταση, η τελική κρίση (20,11–15), και σε αντικατάσταση του παλιού κόσμου έρχονται ο νέος ουρανός και η νέα γη (21,1–8), όπου οι λυτρωμένοι απολαμβάνουν την τελειοποιημένη κοινωνία με τον Θεό (21,3–4).

10. Η επουράνια Ιερουσαλήμ και ο επίλογος

Ένα τελικό όραμα αποκαλύπτει την επουράνια Ιερουσαλήμ, που είναι η Νύφη, η σύζυγος του Αρνίου (21,9–22,5).

Το βιβλίο κλείνει με έναν Επίλογο (22,6–21), προσκαλώντας τον κόσμο να δεχτούν το δώρο του Θεού, τη ζωή (22,17).

3. Μέθοδοι ερμηνείας της Αποκάλυψης

11. Η Παρελθοντολογική μέθοδος ερμηνείας

1. Η Παρελθοντολογική Ερμηνεία. Η επικρατούσα ερμηνεία της Αποκάλυψης στην κριτική επιστήμη αντιμετωπίζει το βιβλίο σαν κλασικό παράδειγμα αποκαλυπτικής γραμματείας και το ερμηνεύει με τον ίδιο τρόπο που ερμηνεύει τον Ενώχ, την Ανάληψη Μωυσέως, τον Δ' Έσδρα και την Αποκάλυψη Βαρούχ. Τα αποκαλυπτικά έργα είναι «προαγγελίες κακών καιρών». Προκύπτουν σε περιόδους ασυνήθιστων δεινών και διωγμών. Ο λαός του Θεού δεν μπορεί να καταλάβει το πρόβλημα του κακού στην Ιστορία ή γιατί τους βρίσκουν τέτοια φοβερά δεινά και διωγμοί. Τα αποκαλυπτικά έργα γράφτηκαν για να απαντήσουν σ' αυτό το πρόβλημα και να δώσουν κουράγιο σ' έναν καταπιεσμένο λαό.

12. Ιστορικό πλαίσιο και θεία παρέμβαση

Η λύση βρίσκεται στην άποψη ότι ο Θεός έχει παραδώσει αυτή την εποχή των δεινών στις δυνάμεις του κακού αλλά σύντομα θα επέμβει ο ίδιος για να καταστρέψει το κακό και να εγκαθιδρύσει τη βασιλεία του. Το μήνυμα των αποκαλύψεων απευθύνεται στους συγχρόνους τους και δεν περιέχει προφητείες για το μέλλον αλλά οιονεί προφητείες της Ιστορίας που έχουν ξαναγραφτεί με προφητική επένδυση. Όλες οι αναφορές σε ιστορικά γεγονότα ή προσωπικότητες πρέπει να ιδωθούν στο ιστορικό περιβάλλον του ίδιου του βιβλίου.

13. Η σύγκρουση με τη Ρώμη και την αυτοκρατορική λατρεία

Αυτή η ερμηνεία θεωρεί πως η Αποκάλυψη γεννήθηκε μέσα από μια εκκλησία που αντιμετωπίζει την απειλή ενός φοβερού διωγμού από τη Ρώμη, πιθανόν στην επαρχία της Ασίας, όπου ανθούσε η λατρεία του αυτοκράτορα. Επομένως, το Θηρίο είναι ένας από τους Ρωμαίους αυτοκράτορες και ο Ψευδοπροφήτης είναι η όλη κουλτούρα της λατρείας του αυτοκράτορα. Ο συγγραφέας διαβεβαιώνει τους χριστιανούς ότι ακόμη κι αν επακολουθήσουν σκληρά βασανιστήρια, ο Χριστός θα ξανάρθει σύντομα, θα καταστρέψει τη Ρώμη και θα εγκαθιδρύσει τη βασιλεία του στη γη.

14. Αξιολόγηση της Παρελθοντολογικής προσέγγισης

Σ' αυτή την προσέγγιση πρέπει να υπάρχει κάποιο στοιχείο αλήθειας, γιατί σίγουρα η Αποκάλυψη ήθελε να μιλήσει στη δική της γενιά. Για την Παρελθοντολογική όμως ερμηνεία η Αποκάλυψη δεν είναι πιο γνήσια προφητεία απ' ό,τι το σύγχρονό της αποκαλυπτικό έργο Δ' Έσδρας. Υπάρχουν, ωστόσο, κάποιες συγκεκριμένες διαφορές ανάμεσα στην Αποκάλυψη και στα έργα της ιουδαϊκής αποκαλυπτικής, με σπουδαιότερη τη συνείδηση της Αποκάλυψης ότι βρίσκεται μέσα στη ροή της *Heilsgeschichte*, δηλ. της Ιστορίας της Σωτηρίας, κάτι που λείπει από την ιουδαϊκή αποκαλυπτική. Ενώ, επομένως, μπορεί στην Αποκάλυψη να διακρίνουμε κάποιες σκιές των σημερινών γεγονότων, πρέπει να συμπεράνουμε ότι το τελευταίο βιβλίο της Κ.Δ. δανείστηκε τον εξεζητημένο συμβολισμό της ιουδαϊκής αποκαλυπτικής γραμματείας για να προβλέψει προφητικά την ολοκλήρωση του λυτρωτικού σκοπού του Θεού.

15. Η Ιστορική μέθοδος και η εκκλησιαστική ιστορία

2. Η Ιστορική Μέθοδος. Η ερμηνεία αυτή, προσφιλής στους Αναμορφωτές, βλέπει στην Αποκάλυψη μια προφητεία στην Ιστορία της εκκλησίας. Αναζητούνται επιμέρους γεγονότα, έθνη ή προσωπικότητες που να ταιριάζουν στις σφραγίδες, τις σάλπιγγες, τις φιάλες κλπ. Η σπουδαιότερη ερμηνεία, που επιχειρεί αυτή η μέθοδος, είναι όταν συνδέει το Θηρίο και τον Ψευδο-προφήτη με τον παπισμό στην πολιτική και τη θρησκευτική του έκφανση. Η μέθοδος αυτή μπορεί να είναι χιλιαστική (I. Newton, J. A. Bengel, H. Alford), α-χιλιαστική (Λούθηρος, E. W. Hengstenberg) ή μετα-χιλιαστική (D. Brown). Κύρια δυσκολία σ' αυτή την άποψη είναι ότι δεν έχει επιτευχθεί καμιά συμφωνία για το ποιο είναι στην πραγματικότητα το περίγραμμα της Ιστορίας που προβλέπεται στην Αποκάλυψη.

16. Η Συμβολική ή Ιδεαλιστική Μέθοδος

3. Η Συμβολική ή Ιδεαλιστική Μέθοδος. Μια από τις πιο ελκυστικές μεθόδους είναι αυτή που βλέπει στην Αποκάλυψη μόνο σύμβολα πνευματικών δυνάμεων οι οποίες δραστηριοποιούνται στον κόσμο. Το μήνυμα του βιβλίου είναι η διαβεβαίωση προς τους δοκιμαζόμενους πιστούς ότι ο Θεός τελικά θα θριαμβεύσει, χωρίς ο θρίαμβός του να προαναγγελθεί από συγκεκριμένα γεγονότα είτε του παρελθόντος είτε του μέλλοντος. Ο William Milligan είναι επιφανής υπέρμαχος αυτής της άποψης (Expositor's Bible). Η αντίρρηση σ' αυτή την άποψη είναι ότι το εκφραστικό ύφος της αποκαλυπτικής γραμματείας πάντοτε χρησιμοποιούσε συμβολισμούς για να περιγράψει ιστορικά γεγονότα και πρέπει να περιμένουμε η Αποκάλυψη να έχει κι αυτή τουλάχιστον το ίδιο χαρακτηριστικό με άλλα βιβλία του ίδιου χαρακτήρα.

17. Η Ακραία Μελλοντολογική Ερμηνεία

4. Η Ακραία Μελλοντολογική Ερμηνεία: Θεωρία των Οικονομιών. Μια θεωρία, που έχει ριζώσει βαθιά σε πολλές αμερικανικές Ευαγγελικές εκκλησίες, ερμηνεύει την Αποκάλυψη με όρους της οικονομικής της συλλογιστικής δύο διαφορετικών θείων σχεδίων: ένα για τον Ισραήλ και ένα για την εκκλησία. Όλες οι σφραγίδες, οι σάλπιγγες και οι φιάλες ανήκουν στη Μεγάλη Θλίψη κι αφού αυτή είναι ο «καιρός της στενοχωρίας του Ιακώβ» (Ιερ 30,7), σχετίζεται εξ ορισμού με τον Ισραήλ και όχι με την εκκλησία. Στα κεφάλαια 2 και 3 η εκκλησία οράται στη γη, αλλά η «εκκλησία» δεν απαντάται ξανά στο βιβλίο, εκτός από το 22,16.

18. Η αρπαγή της Εκκλησίας και ο Ισραήλ

Οι είκοσι τέσσερις πρεσβύτεροι, που φαίνονται να κάθονται γύρω από τον θρόνο του Θεού, θεωρείται πως είναι η εκκλησία που έχει αρπαχθεί και έχει λάβει την ανταμοιβή της (4,4). Επομένως η αρπαγή της εκκλησίας πρέπει να συμβαίνει στο 4,1· και ο λαός του Θεού εδώ στη γη είναι οι Ιουδαίοι, δώδεκα χιλιάδες από καθεμιά από τις δώδεκα φυλές (7,1-8), οι οποίοι κηρύττουν «το ευαγγέλιο της βασιλείας» στη διάρκεια της Θλίψης και τυγχάνουν μεγάλης αποδοχής από τα έθνη (7,9-17). Το Θηρίο είναι ο επικεφαλής της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, η οποία θα αναβιώσει στις έσχατες μέρες. Η προφητεία του Δανιήλ (9,27) κατανοείται κι αυτή ότι αναφέρεται στον επικεφαλής αυτής της ανακαινισμένης αυτοκρατορίας.

19. Η περίοδος της μεγάλης θλίψης

Τα τελευταία επτά χρόνια θα αρχίσουν με μια συνθήκη μεταξύ του Θηρίου (Αντίχριστου) και του Ισραήλ, την οποία το Θηρίο στα τριάνμισι χρόνια θα την παραβιάσει, και θα έρθει με οργή να καταδιώξει τους Ιουδαίους. Η μεγάλη σύγκρουση στην Αποκάλυψη είναι ανάμεσα στον Αντίχριστο και στον Ισραήλ, όχι στον Αντίχριστο και την εκκλησία. Αφού τα κεφάλαια 4-19 σχετίζονται με την περίοδο της Θλίψης, μόνο τα κεφάλαια 2-3 αφορούν την περίοδο της εκκλησίας. Η συνήθης θεωρία λέει πως οι επτά εκκλησίες αντιπροσωπεύουν επτά διαδοχικές περιόδους εκκλησιαστικής Ιστορίας, που η τελευταία θα είναι αυτή της αποστασίας και της πνευματικής αδιαφορίας. Η άποψη αυτή, ωστόσο, έχει εγκαταλειφθεί από τους σύγχρονους οικονομιαστές θεολόγους.

20. Η Μετριοπαθής Μελλοντολογική Άποψη

5. Η Μετριοπαθής Μελλοντολογική Άποψη. Η Αποκάλυψη θέλει να δείξει την ολοκλήρωση του λυτρωτικού σκοπού του Θεού, που περιλαμβάνει την κρίση και τη σωτηρία. Ένα από τα προβλήματα-κλειδιά στην ερμηνεία του βιβλίου είναι η σχέση ανάμεσα στις σφραγίδες, τις σάλπιγγες και τις φιάλες. Στη λύση αυτού του προβλήματος μπορεί να βρίσκεται και το κλειδί της ερμηνείας του βιβλίου. Ο Ιωάννης βλέπει ένα βιβλίο σε σχήμα κυλίνδρου, κλεισμένο με επτά σφραγίδες στο εξωτερικό άκρο του, που το κρατάει στο χέρι του ο Θεός. Κανένα δημιουργήμα δεν στάθηκε ικανό να σπάσει τις σφραγίδες και ν' ανοίξει το βιβλίο, εκτός από το λιοντάρι της φυλής Ιούδα, που ήταν το σφαγμένο Αρνίο. Αυτή η εικόνα δίνει τον τόνο σε όλο το βιβλίο. Το λιοντάρι που νικάει, και που μόνο αυτό μπορεί να αποκαλύψει τους κρυμμένους σκοπούς του Θεού, είναι ο Ιησούς που πέθανε πάνω στον σταυρό.

21. Η Αποκάλυψη ως αρχαία διαθήκη

Το βιβλίο έχει τη μορφή μιας αρχαίας διαθήκης, που συνήθως σφραγιζόταν με τις σφραγίδες των επτά μαρτύρων. Το βιβλίο περιέχει την κληρονομιά του Θεού για τον λαό του, η οποία στηρίζεται στον θάνατο του Υιού του. Η κληρονομιά των αγίων είναι η βασιλεία του Θεού· αλλά οι ευλογίες της βασιλείας του Θεού δεν μπορούν να χορηγηθούν ξεχωριστά από την καταστροφή του κακού. Στην ουσία αυτή καθαυτή η καταστροφή όλων των δυνάμεων του κακού είναι μια από τις ευλογίες της βασιλικής διακυβέρνησης του Θεού. Εδώ είναι το διπλό θέμα της Αποκάλυψης: η τιμωρία του κακού και η βασιλεία του Θεού.

22. Το άνοιγμα των σφραγίδων και η πορεία προς το τέλος

Η επιτυχής διάρρηξη των σφραγίδων δεν ανοίγει το βιβλίο προοδευτικά. Το περιεχόμενό του δεν μπορεί ν' αποκαλυφθεί αν δεν ανοίξει και η τελευταία σφραγίδα. Καθώς όμως ανοίγει η κάθε σφραγίδα, κάτι συμβαίνει: Μετά την πρώτη σφραγίδα, ένας κατακτητής καλπάζει πάνω στη γη· μετά τη δεύτερη, πόλεμος μετά πείνα, και θάνατος, και μαρτύρια. Η έκτη σφραγίδα μάς φέρνει στο τέλος του αιώνα και στον ερχομό της μεγάλης Ημέρας του Κυρίου και της οργής του Αρνίου (6,16-17). Αυτό δείχνει πως τα γεγονότα που παρακολουθούν το σπάσιμο των σφραγίδων δεν είναι αυτά το τέλος, αλλά συμβάντα που οδηγούν προς το τέλος.

23. Παραλληλισμοί με τα Συνοπτικά Ευαγγέλια

Η δομή αυτή παραλληλίζεται με το Ματθαίος 24, όπου οι πόλεμοι, οι λιμοί και τα άλλα δεινά δεν είναι παρά «οι πρώτοι πόνοι της γέννας» όχι το ίδιο το τέλος (Μτ 24,8). Επιπλέον, το άσπρο άλογο του κατακτητή παραλληλίζεται με το Ματθαίος 24,14, κι απεικονίζει τις νίκες που θα κερδηθούν με το κήρυγμα του ευαγγελίου στον κόσμο. Πολλοί σχολιαστές πιστεύουν ότι οι τέσσερις καβαλάρηδες θα πρέπει να μοιάζουν μεταξύ τους, κι ότι επομένως το άσπρο άλογο θα πρέπει ν' αντιπροσωπεύει κάποια δύναμη του κακού. Καμιά ωδίνη ωστόσο δεν αναφέρεται σχετικά με τους άλλους καβαλάρηδες, και το άσπρο χρώμα στην Αποκάλυψη συνδέεται πάντοτε με τον Χριστό ή με την πνευματική νίκη.

24. Το κήρυγμα του ευαγγελίου και οι πληγές

Το ότι το κήρυγμα του ευαγγελίου συνδέεται με πληγές είναι κι εδώ κάτι φυσιολογικό, όπως και στο Ματθαίος 24,1-14. Δεν είναι βάσιμη η αντίρρηση ότι το ευαγγέλιο σ' αυτή την παρούσα φάση ποτέ δεν θα θριαμβεύσει. Είναι γεγονός ότι δεν θα θριαμβεύσει· αλλά το ευαγγέλιο κερδίζει νίκες. Τόσο το σπαθί (Εβρ 4,12· Απ 2,12) όσο και το βέλος (Ησ 49,2-3) είναι σύμβολα του έργου που κάνει ο Θεός ανάμεσα στους ανθρώπους. Όταν ανοίγει η πέμπτη σφραγίδα αποκαλύπτονται οι αγγελιαφόροι που χρησιμοποιεί ο Θεός πριν το τέλος για να οδηγήσει στην επίτευξη της σωτηρίας και της κρίσης: το κήρυγμα του ευαγγελίου και τα δεινά του πολέμου, τον θάνατο, την πείνα και τα μαρτύρια. Αυτά όλα είναι αναμενόμενα, προκειμένου να ολοκληρωθεί η σωτηρία και η κρίση, και περιλαμβάνονται στο σφραγισμένο βιβλίο.

25. Η έβδομη σφραγίδα και το ξεδίπλωμα της συντέλειας

Η έκτη σφραγίδα μάς φέρνει στο τέλος· αλλά με το άνοιγμα της έβδομης σφραγίδας, όταν ανοίγει πια ολόκληρο το βιβλίο κι αποκαλύπτεται το περιεχόμενό του, δεν συμβαίνει τίποτε (8,1). Δεν υπάρχει καμιά ωδίνη. Ενώ, σύμφωνα με την ευελιξία του αποκαλυπτικού συμβολισμού, το πραγματικό βιβλίο εξαφανίζεται και τα περιεχόμενά του δεν μνημονεύονται ποτέ ξανά, το γεγονός ότι στην έβδομη σφραγίδα δεν δίνεται κανένα περιεχόμενο δείχνει ότι όλα όσα ακολουθούν, με αρχή τις επτά σάλπιγγες, αποτελούν το περιεχόμενο του βιβλίου. Από δω, λοιπόν, ξεκινάει το ξεδίπλωμα των τιμωρητικών και των λυτρωτικών γεγονότων που απαρτίζουν τη συντέλεια.

26. Συμπεράσματα της μετριοπαθούς προσέγγισης

Μπορούμε να συμπεράνουμε ότι μια μετριοπαθής μελλοντολογική ερμηνεία κατανοεί τις επτά επιστολές ότι απευθύνονται σε επτά πραγματικές εκκλησίες, αντιπροσωπευτικές του συνόλου της εκκλησίας. Οι σφραγίδες αντιπροσωπεύουν τις δυνάμεις που δρουν στην Ιστορία, όσο κι αν αυτή διαρκέσει, μέσα από τις οποίες εργάζεται ο Θεός για να επιτύχει τον λυτρωτικό και τον τιμωρητικό σκοπό του στην Ιστορία, οδηγώντας την προς το τέλος. Τα γεγονότα που αρχίζουν με το κεφάλαιο 7 τοποθετούνται στο μέλλον, και θα παρακολουθήσουν αυτό που τελικά θ' αποφασίσει ο Θεός για την ανθρώπινη Ιστορία. Τώρα, δεν μπορούμε να ασχοληθούμε με όλη τη θεολογία της Αποκάλυψης, παρά μόνο να συνοψίσουμε το κεντρικό της μήνυμα στα τρία επόμενα σημεία.

4. Τρία κεντρικά θεολογικά σημεία:

I. Το πρόβλημα του κακού

27. Σύνοψη του κεντρικού μηνύματος

Η Αποκάλυψη προβλέπει μια σύντομη περίοδο φοβερών δεινών στην Ιστορία, στα τέλη των καιρών. Όπως το κατά Ματθαίον (24,15εξ) και η Β΄ Θεσσαλονικείς (2,3εξ), μιλάει κι αυτή για μια πονηρή προσωπικότητα που θα εμπνέεται και θα αντλεί τη δύναμή της από τον διάβολο. Η προσωπικότητα αυτή θα εναντιώνεται δημόσια στον Θεό και θ' απαιτεί από τους ανθρώπους να λατρεύουν αυτόν και όχι τον Θεό. Θα του επιτραπεί να ξεσηκώσει σφοδρότατο πόλεμο κατά της εκκλησίας, και θα ασκήσει παγκόσμια κυριαρχία (Απ 13,1-10). Οι βλέψεις του θα ενισχυθούν από τον Ψευδοπροφήτη, ο οποίος θα εξευτελίσει τη θρησκεία και θα κατευθύνει τους ανθρώπους να λατρεύσουν το Θηρίο.

28. Η συμμαχία Θρησκείας, Οικονομίας και Υλισμού

Ο Ψευδοπροφήτης είναι ικανός να ενώσει τις δυνάμεις της θρησκείας και της οικονομικής συναλλαγής, έτσι που να ελέγχει την κοινωνία στο σύνολό της προς το συμφέρον της λατρείας του Θηρίου (13,11-18). Πρόκειται για μια σατανικής έμπνευσης θεοποίηση του κράτους, που απαιτεί ακόμα και τη λατρεία των υπηκόων του. Ο πολιτισμός που έχει αποστατήσει από τον Θεό, παρομοιάζεται με τη Βαβυλώνα, τη μεγάλη πόρνη, που έχει πλανέψει τους βασιλιάδες της γης με τα πονηρά θέλγητρά της ενός λαμπερού αλλά άθεου υλισμού (κεφ. 17-18), έτσι που κι αυτοί να στραφούν εναντίον του Χριστού (17,14) και να λατρεύσουν το Θηρίο.

29. Το μαρτύριο ως νίκη επί του Θηρίου

Στο μικρό αυτό μεσοδιάστημα θα λαμβάνουν χώρα φοβερά βασανιστήρια. Τότε το δίλημμα θα είναι να αρνηθεί κανείς τον Χριστό ή να πεθάνει. Ένα μεγάλο, αναρίθμητο πλήθος από πολλά έθνη θ' αναδειχτούν μάρτυρες επειδή έμειναν αφοσιωμένοι στο Αρνίο (7,9-17). Στην ουσία το μαρτύριό τους θα είναι η νίκη τους. Ο Ιωάννης βλέπει «εκείνους που νίκησαν το Θηρίο, το άγαλμά του και τον αριθμό του» να στέκονται πλάι στη γυάλινη θάλασσα μπροστά στον θρόνο του Θεού (4,6) και να ψάλλουν τον ύμνο της νίκης (15,1-4). Την ημέρα που θα διακυβεύεται το αιώνιο μέλλον των ανθρώπων, το μαρτύριο από μόνο του θα είναι νίκη.

30. Ο πνευματικός κόσμος και η επουράνια γυναίκα

Αυτός ο αγώνας, ωστόσο, ανάμεσα στο Θηρίο και στο Αρνίο για τις ψυχές των ανθρώπων δεν είναι κάτι καινούργιο· ούτε περιορίζεται στις έσχατες ημέρες η τελευταία εκδήλωση του μίσους του σατανά εναντίον της εκκλησίας. Το όραμα του Αποκάλυψης 12, που εξηγεί τον τελευταίο φοβερό διωγμό, είναι ένα από τα πιο σπουδαία οράματα του βιβλίου. Ο Ιωάννης βλέπει ένα όραμα των δυνάμεων που δρουν στον πνευματικό κόσμο, στο παρασκήνιο της ανθρώπινης Ιστορίας. Η εκκλησία απεικονίζεται σαν μια γυναίκα λαμπροφορεμένη (Απ 12,1). Δεν είναι η επίγεια εκκλησία της Ιστορίας αλλά η ιδεώδης επουράνια. Σαν τέτοια, δεν πρέπει να ταυτίζεται άμεσα ούτε με τον Ισραήλ ούτε με την εκκλησία, κι όμως περιλαμβάνει και τα δύο.

31. Ο προαιώνιος πόλεμος κατά του λαού του Θεού

Ως ιδεώδης επουράνιος λαός του Θεού, η εκκλησία γεννάει τόσο τον Μεσσία (12,2.5) όσο και την εμπειρική εκκλησία της Ιστορίας (12,17). Η ιδέα ενός ιδεώδους επουράνιου λαού του Θεού δεν απαντάται μόνο στον Ιωάννη. Ο Παύλος μιλάει για την επουράνια Ιερουσαλήμ, που είναι η μητέρα όλων των πιστών εδώ στη γη (Γαλ 4,26· δες και Εβρ 12, 22). Επιπλέον, το τελευταίο όραμα της Αποκάλυψης είναι αυτό της επουράνιας Ιερουσαλήμ που κατεβαίνει στη γη· αλλά αυτή είναι η Νύφη του Χριστού, η σύζυγος του Αρνίου, ο λαός του Θεού (Απ 21,9-10). Οι προσπάθειες του κόκκινου δράκοντα (του σατανά) να καταστρέψει τη γυναίκα αντιπροσωπεύουν με ζωντανούς, ανάγλυφους όρους μια προαιώνια διαμάχη ανάμεσα στον σατανά και στον λαό του Θεού.

32. Η ήττα του Σατανά μέσω του Χριστού

Η προσπάθεια του σατανά να καταστρέψει τον Μεσσία ματαιώθηκε (12,4-5). Αντίθετα, ο ίδιος γκρεμίζεται από τη θέση ισχύος που κατέχει, σαν αποτέλεσμα μιας πνευματικής σύρραξης, η οποία λαμβάνει τη μορφή μάχης ανάμεσα στον δράκοντα και στον Μιχαήλ. Η γλώσσα με την οποία περιγράφεται αυτή η νίκη εναντίον του σατανά, δείχνει ότι δεν θα πρέπει να ερμηνεύουμε αυτή την τελευταία σαν εσχατολογικό γεγονός αλλά σαν τη νίκη που κέρδισε ο Χριστός εναντίον των σατανικών δυνάμεων. Όταν ο Ιησούς έλεγε κάποτε: «Εγώ έχω δει το σατανά να πέφτει από τον ουρανό σαν αστραπή» (Λκ 10,18), αναφερόταν με συμβολικούς όρους στην ήττα του σατανά που επιτελέστηκε με την παρουσία του Χριστού ανάμεσα στους ανθρώπους, και στις δυνάμεις της βασιλείας του Θεού, που ο Χριστός έφερε στον κόσμο (Λκ 10,17· πρβλ. Μτ 12,28-29). Λόγω αυτής της ήττας του δράκοντα, αυτός μανιάζει ακόμα περισσότερο και προσπαθεί ακόμα πιο σκληρά να καταστρέψει τη γυναίκα.

33. Η ιστορική εχθρότητα του δράκοντα

Το όραμα εικονίζει την αμείωτη εχθρότητα του σατανά εναντίον του λαού του Θεού, μια εχθρότητα που ξεσπάει με ιστορικά γεγονότα. Αυτό φαίνεται πως είναι το νόημα των λόγων του Ιωάννη ότι ο δράκοντας «έφυγε για να πολεμήσει τους υπόλοιπους απογόνους» της γυναίκας (12,17), την εκκλησία στη γη. Αυτός ο πόλεμος ανάμεσα στον δράκοντα και στη γυναίκα εξηγεί το κακό που βιώνει η εκκλησία μέσα σ' ολόκληρη την Ιστορία της (12,11), αρχικά στα χέρια της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, και στο τέλος, στην πιο σφοδρή εκδήλωση του κακού, στα χέρια του Αντίχριστου. Ο δράκοντας είναι που στέκεται στην ακροθαλασσιά και καλεί το Θηρίο σε μια τελευταία προσπάθεια να καταστρέψουν τον λαό του Θεού.

34. Η μαρτυρική Εκκλησία και η τελική αναμέτρηση

Το Θηρίο, η τελική ενσάρκωση του σατανικού κακού, είναι μια σύνθεση των τεσσάρων θηρίων του Δανιήλ 7 (13,2). Αυτό δείχνει πως ο διωγμός στα τέλη των καιρών έχει εκδηλωθεί σε όλη τη διάρκεια της Ιστορίας. Επομένως, το μόνο στοιχείο με μοναδική σημασία στον συγκεκριμένο διωγμό είναι η έντασή του. Ο Χριστός όμως μίλησε για το ίδιο κακό (Μτ 24,21-22). Οι σημερινοί Ευαγγελικοί που φοβούνται τα δεινά της Μεγάλης Θλίψης ξεχνούν τη βιβλική διδασκαλία ότι θεμελιώδες χαρακτηριστικό της εκκλησίας ήταν πάντοτε πως είναι μαρτυρική εκκλησία (Πραξ 14,22). Η αληθινή νίκη συνίσταται στον θρίαμβο κατά του Θηρίου διά της υπακοής στον Χριστό ως τον θάνατο (15,2).

5. Τρία κεντρικά θεολογικά σημεία:
II. Η επίσκεψη της οργής

35. Οι προληπτικές κρίσεις του Θεού

Η Αποκάλυψη απεικονίζει κάτι που δεν διδάσκεται πουθενά αλλού στη Βίβλο: ότι η περίοδος της Μεγάλης Θλίψης θα είναι και εποχή που ο Θεός θα στείλει προληπτικά κρίσεις στους ανθρώπους. Αυτό είναι το νόημα των επτά σαλπίγγων και των επτά φιαλών. Πρόκειται για συμβολικές εικόνες κάποιου είδους κρίσεων ή ωδίνων που ο Θεός θα στείλει στο τέλος, καθώς θα κορυφώνεται η μάχη μεταξύ του Αρνίου και του δράκοντα. Δεν μπορούμε να πούμε τι είναι αυτά τα δεινά. Οι περιγραφές είναι άκρως συμβολικές. Είναι προρρήσεις της οργής του Θεού (16,1), οι οποίες θα ολοκληρωθούν με την Έλευση του Χριστού.

36. Το δίλημμα και η επιλογή της εσχάτης ώρας

Τρία σημεία πρέπει να υπογραμμιστούν:

Πρώτον, οι ωδίνες έχουν στόχο τους εκείνους που έφεραν το χάραγμα του Θηρίου και προσκυνούσαν το άγαλμά του (16,2). Σ' αυτή τη φοβερή έσχατη ώρα όλοι άνθρωποι θα πρέπει να πάρουν μια θέση. Τους οπαδούς του Αρνίου ίσως να τους περιμένουν μαρτύρια, αλλά εκείνους που υποτάσσονται στο Θηρίο τους περιμένει η οργή του Θεού.

37. Ο παιδαγωγικός σκοπός της θείας οργής

Δεύτερον, τα δεινά έχουν ευεργετικό σκοπό. Επιδιώκουν να κάνουν τους ανθρώπους να γονατίσουν με μετάνοια προτού να είναι αργά. Ο ευεργετικός αυτός σκοπός των κρίσεων του Θεού φαίνεται καθαρά σε χωρία όπως τα 9,20· 16,9 και 11, όπου επαναλαμβάνεται ότι παρ' όλο που το χέρι του Θεού πέφτει πάνω τους με οργή, αυτοί δεν μετανοούν ώστε να αποδώσουν τη δόξα στον Θεό. Ακόμα και ο τρόμος της θείας οργής αυτές τις τελευταίες φοβερές στιγμές, πριν τη χαραυγή της νέας εποχής, έχει ευεργετικό σκοπό.

38. Η σφράγιση και η προστασία των εκλεκτών

Τρίτον, υπάρχει μια ομάδα σφραγισμένων ανθρώπων που έχουν ασυλία σ' αυτά τα δεινά και δεν υποφέρουν από την οργή του Θεού. Λίγο πριν ηχήσουν οι σάλπιγγες, ο Ιωάννης ακούει ότι σφραγίζεται ένα πλήθος ανθρώπων οι οποίοι περιγράφονται πως είναι δώδεκα χιλιάδες από καθεμιά από τις δώδεκα φυλές του Ισραήλ (7,1-8). Όλοι αυτοί σφραγίζονται για να προστατευτούν από τα δεινά που ο Θεός ετοιμάζεται να στείλει πάνω στο Θηρίο και στους οπαδούς του (7,3· 9,4). Σ' ετούτη την έσχατη ώρα, οι άνθρωποι θα διακρίνονται ή από τη σφραγίδα του Θεού ή από το χάραγμα του Θηρίου, αν είναι με την πλευρά του Θεού ή του σατανά, αντίστοιχα.

39. Ερμηνεία των Δώδεκα Φυλών

Πολλοί σχολιαστές βλέπουν στη σφράγιση αυτού του πλήθους την τελική σωτηρία του Ισραήλ, που προσδοκούσε ο Παύλος στο Ρωμ 11 (δες και Μτ 10,23· 23,39). Θα μπορούσε να ήταν έτσι, αν δεν υπήρχε το γεγονός ότι αυτές οι δώδεκα φυλές δεν μπορεί να είναι κατά γράμμα ο Ισραήλ, επειδή τώρα δεν υπάρχουν οι δώδεκα φυλές του Ισραήλ της Π.Δ. Οι φυλές, όπως αναφέρονται εδώ, δεν υπάρχουν πουθενά αλλού σ' ολόκληρη τη Βίβλο.

40. Ο πνευματικός Ισραήλ στην Αποκάλυψη

Υπάρχουν τρία αταίριαστα σημεία εν προκειμένω, που καθιστούν δύσκολο αν όχι αδύνατο να δούμε σε αυτούς τους σφραγισμένους κυριολεκτικά τον Ισραήλ: Ο Ιούδας αναφέρεται πρώτος, κι έτσι αγνοείται όλη η σειρά των φυλών όπως αυτή ορίζεται στην Π.Δ. Ο Δαν παραλείπεται χωρίς κάποια εξήγηση. Επιπλέον αναφέρεται ο Ιωσήφ αντί για τον Εφραΐμ. Τα δύο αυτά γεγονότα με αυτή τη σκόπιμα ακανόνιστη καταχώρηση των δώδεκα φυλών δείχνουν ότι ο Ιωάννης θέλει να προσδιορίσει έναν Ισραήλ που δεν είναι ο κατά γράμμα Ισραήλ.

41. Η ταυτότητα του αληθινού λαού του Θεού

Το ότι ο Ιωάννης πιστεύει σ' έναν πνευματικό Ισραήλ φαίνεται κι από άλλες αναφορές. Δύο φορές μιλάει για εκείνους «που ισχυρίζονται ότι ανήκουν τάχα στον λαό του Θεού· αυτοί όμως δεν είναι δικοί του, γιατί ανήκουν στη σύναξη του σατανά» (2,9· 3,9). Μ' αυτή την αποστροφή ο Ιωάννης εννοεί πως υπάρχουν άνθρωποι που είναι Ιουδαίοι ως προς τη φυλή τους κι ωστόσο δεν είναι πνευματικός Ισραήλ αλλά θύματα του σατανά. Πραγματικός Ιουδαίος, επομένως, δεν είναι ο φυλετικά ή θρησκευτικά Ιουδαίος αλλά αυτός που αποδέχεται τις διακηρύξεις του Χριστού και συνεπώς αναγνωρίζει την εκκλησία σαν τον αληθινό λαό του Θεού. Αυτό αρνούνται να το κάνουν οι ψευδοϊουδαίοι.

42. Η Εκκλησία ως ο αληθινός Ισραήλ

Με αυτή την ένδειξη, μπορούμε να κατανοήσουμε τις δώδεκα φυλές του Αποκάλυψης 7 σαν τον αληθινό Ισραήλ, δηλ. τους εκλεκτούς του Θεού είτε είναι Ιουδαίοι είτε εθνικοί. Αυτή φαίνεται πως είναι η αιτία για την εντελώς ακανόνιστη καταχώρηση των δώδεκα φυλών. Εδώ πρόκειται για τον αληθινό Ισραήλ, ο οποίος δεν είναι κυριολεκτικά ο Ισραήλ αλλά η εκκλησία. Στο ξεκίνημα της έσχατης ημέρας, ο λαός του Θεού σφραγίζονται στο μέτωπό τους ώστε να μην υποφέρουν από την οργή που θα ξεσπάσει πάνω στο Θηρίο και τους οπαδούς του.

43. Η προστασία του λαού του Θεού κατά τη θλίψη

Αναμφίβολα ο Ιωάννης αναθυμόταν το σημάδι του αίματος πάνω από τις πόρτες των σπιτιών των Ισραηλιτών στην Αίγυπτο, το οποίο τους προστάτευε από την πληγή του θανάτου των πρωτοτόκων, που χτυπούσε κάθε σπιτικό, αν στην πόρτα του δεν είχε το σημάδι του αίματος. Εδώ έχουμε μια ομάδα ανθρώπων που περνάει μέσα από τη Θλίψη αλλά που δεν υπόκειται στην οργή του Θεού.

44. Θεία και ανθρώπινη οπτική του λαού του Θεού

Οι δύο ομάδες ανθρώπων του Αποκάλυψης 7 απεικονίζουν τον ίδιο λαό του Θεού από δύο διαφορετικές οπτικές. Από τη θεία οπτική ο αριθμός τους είναι ιδανικός: δώδεκα χιλιάδες από καθεμιά από τις δώδεκα φυλές. Ο λαός του Θεού θα είναι ολοκληρωμένος και προστατευμένος με ασφάλεια μέσα σ' όλη αυτή τη φοβερή εποχή της οργής. Από την ανθρώπινη οπτική, όμως, η εκκλησία είναι το μεγάλο, αναρίθμητο πλήθος από όλα τα έθνη, που θα υποφέρουν μαρτύρια αλλά που θα αναδειχτούν μέσα από τη Θλίψη θριαμβευτές, και θα σταθούν μπροστά στον θρόνο του Θεού νικητές, γιατί θα έχουν πλύνει τις στολές τους στο αίμα του Αρνίου (7,14).

6. Τρία κεντρικά θεολογικά σημεία:
III. Ο ερχομός της βασιλείας

45. Η δεύτερη Έλευση και η καταστροφή του κακού

Ο ερχομός της βασιλείας του Θεού απεικονίζεται με δύο αποχρώσεις: την καταστροφή του κακού και την ευλογία της νέας ζωής. Η καταστροφή του κακού εμφανίζεται σε διαφορετικά στάδια. Η δεύτερη Έλευση του Χριστού, που απεικονίζεται στο 19,11-16, έχει πρωταρχικό της στόχο την καταστροφή του κακού. Η Έλευσή του απεικονίζεται σαν πολεμική σύρραξη. Ο Χριστός ιππεύει ένα άλογο και φοράει στολή ματοβαμμένη από τη μάχη. Συνοδεύεται από τα ουράνια στρατεύματα, προφανώς αγγέλους· αυτοί όμως δεν παίρνουν μέρος στη μάχη. Το ένα όπλο με το οποίο πολεμάει είναι ένα κοφτερό σπαθί που βγαίνει από το στόμα του – ο ξεκάθαρος λόγος του. Δεν είναι κάποια στρατιωτική κατάκτηση. Η νίκη του κατά του κακού κερδίζεται με τη δύναμη του λόγου του.

46. Η λαταδίκη του Θηρίου και του Ψευδοπροφήτη

Πρώτα απ' όλα ο Χριστός κατατροπώνει το Θηρίο, τον Ψευδοπροφήτη και τους οπαδούς τους (19,17-21). Η νίκη αυτή παρουσιάζεται σαν αιματηρή σφαγή αλλά η εικόνα είναι προφανώς συμβολική. Η καταδίκη τους δεν είναι να σφαγιαστούν στη μάχη αλλά να ριχτούν στη λίμνη της φωτιάς που έκαιγε με θειάφι.

47. Ο περιορισμός και η τελική πτώση του Διαβόλου

Τώρα η προσοχή του αναγνώστη στρέφεται στον δράκοντα ο οποίος ενέπνεε το Θηρίο. Ο κατακτητής εξαφανίζεται με εκπληκτικό τρόπο από τη σκηνή, και στη θέση του εμφανίζεται ένας άγγελος που κατεβαίνει για να νικήσει τον δράκοντα. Θα περίμενε κανείς ο δράκοντας να ριχτεί αμέσως στη λίμνη της φωτιάς αλλά η καταδίκη του καθυστερεί. Πρώτα δένεται και φυλακίζεται στην άβυσσο για χίλια χρόνια. Καταστρέφεται τελικά μόνο στο τέλος των χιλίων ετών, όταν αποφυλακίζεται και είναι πάλι έτοιμος να ξεσηκώσει τους ανθρώπους εναντίον του Χριστού και των πιστών. Τότε ο δράκοντας, που είναι ο διάβολος, ρίχνεται στη λίμνη του πυρός μαζί με το Θηρίο και τον Ψευδοπροφήτη.

48. Η χιλιετής βασιλεία και η πρώτη ανάσταση

Η θετική πλευρά του ερχομού της βασιλείας του Θεού εμφανίζεται κι αυτή σε στάδια και όχι σαν ένα μεμονωμένο, μεγάλο γεγονός. Στην αρχή είναι μια προσωρινή βασιλεία χιλίων ετών, όταν οι πιστοί που ανασταίνονται βασιλεύουν μαζί με τον Χριστό (20,4). Ακολουθεί αυτό που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε η αιώνια βασιλεία με τους νέους ουρανούς και τη νέα γη. Καθεμιά από τις δύο αυτές όψεις της βασιλείας του Θεού την ακολουθεί μια ανάσταση. Η ανάσταση πριν από τη χιλιετή βασιλεία ονομάζεται «η πρώτη ανάσταση» (20,5). Ορισμένοι σχολιαστές θεωρούν ότι αυτή η ανάσταση είναι περιορισμένη μόνο στους μάρτυρες της Θλίψης. Πράγματι, αυτοί μνημονεύονται ειδικά αλλά η παραστατική γλώσσα του πρωτοτύπου είναι ξεκάθαρη και στις μεταφράσεις: «Υστερα είδα να κάθονται σε θρόνους αυτοί στους οποίους δόθηκε η εξουσία να κρίνουν» (20,4).

49. Οι ομάδες που βασιλεύουν μαζί με τον Χριστό

Η ομάδα αυτή είναι όλοι οι άγιοι του Θεού, που τώρα έχουν αναστηθεί και συμβασιλεύουν μαζί με τον Χριστό. Η υπόσχεση ότι οι άγιοι θα βασιλεύσουν μαζί με τον Χριστό και θα λάβουν μέρος στην κρίση είναι κάτι που προκύπτει πολλές φορές στις Γραφές (Δαν 7,9.22· Μτ 19,28· Α΄ Κορ 4,8· 6,2-3· Β΄ Τιμ 2,12· Απ 2,26.28· 3,12.21· 5,9-10). Μια δεύτερη ομάδα είναι οι μάρτυρες, ιδιαίτερα εκείνοι της πρόσφατης Θλίψης. «Είδα επίσης τις ψυχές αυτών που αποκεφαλίστηκαν για τη μαρτυρία που έδωσαν για τον Ιησού και για το λόγο του Θεού». Αυτοί τώρα απομονώνονται για να τους προσέξουμε ιδιαίτερα. Υπάρχει όμως και μια τρίτη ομάδα, που αποτελείται από εκείνους που «δεν προσκύνησαν το Θηρίο ούτε το άγαλμά του, κι ούτε δέχτηκαν το χάραγμά του στο μέτωπο και στο χέρι τους».

50. Η συμμετοχή των επιζώντων στη βασιλεία

Το ότι αυτή είναι πράγματι μια τρίτη ομάδα δεν φαίνεται καθαρά στις μεταφράσεις, αλλά σ' αυτό το σημείο η σύνταξη του ελλ. πρωτοτύπου αλλάζει. Η τρίτη αυτή ομάδα είναι εκείνοι που επέζησαν στον διωγμό της Θλίψης και ζουν όταν επιστρέφει ο Χριστός. Και για τις τρεις αυτές ομάδες πιστών λέγεται ότι «ξαναγύρισαν στη ζωή» και βασίλεψαν μαζί με τον Χριστό στη χιλιετή βασιλεία. Αν η τρίτη ομάδα είναι οι πιστοί που βρίσκονται στη ζωή, τότε η λ. έζησαν περιλαμβάνει τόσο την ανάσταση των πιστών που είχαν πεθάνει όσο και την αρπαγή αυτών που βρίσκονται στη ζωή, όπως στα Α' Θεσ 4,16εξ και Α' Κορ 15,5εξ.

51. Η δεύτερη ανάσταση και η τελική κρίση

Η πρώτη ανάσταση είναι μερική, γιατί «οι υπόλοιποι από τους νεκρούς δεν ξαναγύρισαν στη ζωή, ώσπου να συμπληρωθούν τα χίλια χρόνια» (20,5). Η «δεύτερη ανάσταση», αν και δεν ορίζεται έτσι, λαμβάνει χώρα στο τέλος της χιλιετούς βασιλείας (20,11-15), τότε που όλοι οι υπόλοιποι νεκροί ανασταίνονται για την τελική κρίση. Καμιά κρίση δεν είχε αναφερθεί σε σχέση με την πρώτη ανάσταση, αλλά τώρα οι νεκροί στέκονται μπροστά στον μεγάλο Λευκό Θρόνο του Θεού για να κριθούν. Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει προφανώς όλους όσους δεν σώθηκαν ανά τους αιώνες, μαζί κι εκείνους που πέθαναν στη διάρκεια της χιλιετούς βασιλείας. Η βάση πάνω στην οποία θα στηριχτεί η κρίση είναι διπλή: τα έργα και το βιβλίο της ζωής. Το πού θα πάει καθένας θ' αποφασιστεί ανάλογα με τα έργα του (Ρωμ 2,6-11) και ανάλογα με τη σχέση του με τον Χριστό.

52. Η θεολογική σημασία της χιλιετούς βασιλείας

Ένα από τα ερωτήματα που συζητούνται με τη μεγαλύτερη έμφαση στη συντηρητική ερμηνεία της Αποκάλυψης είναι αυτό της χιλιετούς βασιλείας. Το δόγμα αυτό συνήθως απορρίπτεται όχι στην εξηγητική αλλά στη θεολογική του βάση. Πουθενά η Αποκάλυψη δεν αναπτύσσει τη θεολογία της χιλιετούς βασιλείας. Για ποιο λόγο να υπάρχει μια προσωρινή βασιλεία σ' αυτή τη γη πριν την αιώνια βασιλεία στη νέα γη; Μια απάντηση που δίνεται συχνά, είναι ότι η Αποκάλυψη απλώς διατυπώνει αποκαλυπτικές ιδέες του καιρού της και προσαρμόζει στη χριστιανική θεολογία τη διπλή ιουδαϊκή αντίληψη των προσωρινών «ημερών του Μεσσία» και του τελικού «Μέλλοντος Αιώνας».

53. Η αναγκαιότητα της προσωρινής βασιλείας

Όποια κι αν είναι η ιστορική προέλευση της συγκεκριμένης αντίληψης, πάλι είναι ανάγκη ν' αναρωτηθούμε ποια η θεολογική σημασία της στην Κ.Δ. Εδώ δεν μπορούμε να βγάλουμε κάποιο συμπέρασμα, γιατί πουθενά η Κ.Δ. δεν εξηγεί την αναγκαιότητα αυτής της προσωρινής βασιλείας, εκτός κι αν είναι για να δείξει ότι με κάποιο μυστικό τρόπο είναι απαραίτητη για την πραγματοποίηση της βασιλείας του Χριστού (Α' Κορ 15,24εξ).

54. Η παρούσα συγκαλυμμένη βασιλεία του Χριστού

Δεν θα έπρεπε να υπάρχει καμιά αντίρρηση σ' αυτή την ιδέα μιας τέτοιας προσωρινής βασιλείας, κατ' αρχάς, γιατί η Κ.Δ. είναι απόλυτα σαφής ότι ήδη βιώνουμε μια προσωρινή βασιλεία του Χριστού στην εποχή της εκκλησίας. Από τώρα ο Χριστός δοξάζεται ως Κύριος (Φιλ 2, 9) που βασιλεύει στα δεξιά του Θεού (Πράξ 2,33-36· Εβρ 1,3.13· 8,1· 10, 12-13· 12,2). Από τώρα κάθεται στον θρόνο βασιλιάς (Απ 3,21· Α' Κορ 15, 24-26) και έχει χαρίσει τις ευλογίες της βασιλείας του στους ανθρώπους (Ρωμ 14,17), και τους ανθρώπους τους πολιτογράφησε στη βασιλεία του (Κολ 1,13).

55. Η αλληλεπικάλυψη των δύο αιώνων

Ένας από τους συνδετικούς άξονες στην ποικιλομορφία της θεολογίας της Κ.Δ. είναι η διαφορά ανάμεσα στη βιωθείσα και στη μελλοντολογική θεολογία. Αν λοιπόν στον παρόντα αιώνα υπάρχει πράγματι αλληλοεπικάλυψη των δύο αιώνων, έτσι που ενώ ζούμε στον παλαιό αιώνα, να βιώνουμε τις δυνάμεις του Μέλλοντος Αιώνος, δεν θα πρέπει να υπάρχει αντίρρηση κατ' αρχάς στην ιδέα ότι ο Θεός, στο λυτρωτικό του σχέδιο, μπορεί να έχει έναν αιώνα στον οποίο να υπάρχει μια επιπλέον ακόμα αλληλεπίδραση ανάμεσα στις δυνάμεις του νέου και του παρόντα πονηρού αιώνα.

56. Η δημόσια αποκάλυψη της δόξας του Χριστού

Πράγματι, ακριβώς εδώ είναι που ανακαλύπτουμε μια από τις θεολογικές αιτίες για μια τέτοια βασιλεία. Ο Χριστός βασιλεύει τώρα σαν Κύριος και βασιλιάς, αλλά η βασιλεία του είναι συγκαλυμμένη, χωρίς να οράται ούτε ν' αναγνωρίζεται από τον κόσμο. Η δόξα που τώρα ανήκει σ' αυτόν, είναι γνωστή μόνο από τους ανθρώπους που έχουν πίστη. Σε ό,τι αφορά τον κόσμο, η βασιλεία του Χριστού για την ώρα είναι μόνο δυνητική και απραγματοποίητη. Παρ' όλα αυτά, ενάντια στα φαινόμενα, ο Χριστός βασιλεύει και «πρέπει να βασιλεύει ωσότου ο Θεός υποτάξει σ' αυτόν όλους τους εχθρούς» (Α' Κορ 15,25). Ύστερα η βασιλεία του πρέπει να αποκαλυφθεί δημόσια με δύναμη και δόξα και ν' αναγνωριστεί παγκόσμια ότι αυτός είναι ο Κύριος (Φιλ 2,10-11).

57. Από τη βασιλεία του Υιού στη βασιλεία του Πατρός

Ο Μέλλον Αιών δεν θα είναι ο χρόνος της βασιλείας του Χριστού αλλά η εποχή της δόξας του Πατέρα. Όταν ο Χριστός θα έχει κυβερνήσει σαν βασιλιάς και θα έχει καθυποτάξει όλους τους εχθρούς, θα επιστρέψει τη βασιλεία στον Θεό Πατέρα και θα υποταχθεί κι ο ίδιος τελικά σ' αυτόν, έτσι που «ο Θεός να βασιλεύει πλήρως πάνω σε όλα» (Α' Κορ 15,27εξ). Αν, λοιπόν, ο παρών αιώνας είναι η εποχή της συγκαλυμμένης βασιλείας του Χριστού και της κρυμμένης δόξας του, και αν ο Μέλλον Αιών είναι η εποχή της απόλυτης κυριαρχίας του Θεού πάνω σε όλα, τότε η χιλιετής βασιλεία θα είναι η εποχή της αποκάλυψης της δόξας του Χριστού. Τότε θ' αποκαλυφθεί στον κόσμο η δόξα, την οποία έχει τώρα ο Χριστός αλλά δεν έχει ακόμη δημόσια καταδειχθεί, και την οποία στον Μέλλοντα Αιώνα θα την αποδώσει πίσω στον Πατέρα.

58. Ανθρώπινη φύση και η αποδέσμευση του σατανά

Η ιδέα μιας προσωρινής βασιλείας του Χριστού έχει μια περαιτέρω σχέση με τη θεολογία. Στη διάρκεια αυτού του μεσοδιαστήματος ο σατανάς δένεται και φυλακίζεται στην άβυσσο (20,2-3) ώστε να μην μπορεί να παραπλανήσει τα έθνη. Στο τέλος αυτής της περιόδου της απάραμιλλης δικαιοσύνης, όταν ο σατανάς ελευθερώνεται πάλι από τη φυλακή του, ξεκινάει να παραπλανήσει τα έθνη γι' ακόμη μια φορά (στ. 8). Ακόμη κι όταν ο Χριστός έχει βασιλεύσει στην ανθρωπότητα για χίλια χρόνια, η ανθρώπινη καρδιά εξακολουθεί να είναι επιρρεπής στις σατανικές προκλήσεις.

59. Η δικαιοκρισία του Θεού

Ο λόγος του Θεού έχει πολλά να πει για την ακρίβεια και τη δικαιοσύνη των κρίσεων του Θεού (Ρωμ 3,4· Β΄ Θεσ 1,5-6· Β΄ Τιμ 4,8· Απ 16,5.7· 19,2· Α΄ Πέ 2,23· δες ειδικότερα Ρωμ 2,1-16).

Επιπλέον, ο Θεός θέλει να συμπεριφέρεται στους ανθρώπους με δικαιοκρισία και δικαιοσύνη, έτσι που «να κλείσει κάθε στόμα, και για ν' αποδειχτεί ότι όλη η ανθρωπότητα είναι υπόδικη ενώπιον του Θεού» (Ρωμ 3,19).

60. Η δικαιολόγηση της τελικής καταδίκης

Αν, λοιπόν, στην κυριαρχική σκέψη του Θεού υπάρχει μια εποχή της Ιστορίας όπου το κακό θα ανασταλεί, θα κυριαρχήσει η δικαιοσύνη όσο ποτέ άλλοτε στον παρόντα αιώνα –αν, δηλαδή, υπάρχει μια εποχή κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής δικαιοσύνης όπου οι άνθρωποι θα συνυπάρχουν όλοι με ειρήνη και ευημερία κάτω από τη διακυβέρνηση του Χριστού– αν πριν την τελική κρίση ο Θεός χαρίσει στους ανθρώπους μια εποχή με όσο γίνεται πιο τέλειο το κοινωνικό τους περιβάλλον, κι εντούτοις, μετά από μια τέτοια περίοδο δικαιοσύνης οι μη σωσμένοι άνθρωποι εξακολουθούν να επαναστατούν εναντίον του Θεού, τότε στην τελική κρίση μπροστά στον Λευκό Θρόνο του Θεού θα αποστομωθούν όλοι χωρίς καμιά δικαιολογία, ώστε να προβληθεί πάνω απ' όλα η δόξα και η δικαιοσύνη του Θεού.

61. Η απενοχοποίηση της θείας κρίσης

Σήμερα υπάρχουν θεολόγοι που επιμένουν ότι η αγάπη του Θεού απαιτεί ν' αδειάσει η κόλαση από κάθε ανθρώπινο ον, ότι ο Θεός δεν μπορεί να είναι δίκαιος κριτής αν έστω και μία ψυχή χαθεί τελικά. Αυτή η ίδια η ιδέα της αιώνιας τιμωρίας είναι εξαιρετικά αποκρουστική για το μυαλό του σύγχρονου ανθρώπου. Υπάρχει πράγματι ανάγκη ν' απενοχοποιηθεί η κρίση του Θεού κι επίσης να προβληθεί η απεριόριστη αγάπη του. Οι «πιο αυστηρές πλευρές της αγάπης του Θεού» δεν μπορούν να μετριάστούν με συναισθηματισμούς ότι τάχα ο Θεός δεν παίρνει και τόσο στα σοβαρά την αμαρτία. Η χιλιετής βασιλεία της δικαιοσύνης είναι το φόντο της τελικής κρίσης, ώστε όταν απαγγελθεί η φοβερή τελική καταδίκη των αδίκων, ο Θεός να δικαιωθεί μέσα από τις ενέργειές του, και η δικαιοσύνη του ν' απενοχοποιηθεί μέσα από τις κρίσεις του.

62. Η νέα γη και η θεολογία της δημιουργίας

Η τελική κατάσταση της βασιλείας του Θεού είναι ένας καινούργιος ουρανός και μια καινούργια γη (21,1εξ). Αυτό δείχνει πως όλη η Βίβλος διέπεται από μια θεολογία της δημιουργίας. Οι προφήτες της Π.Δ. απεικονίζουν τη βασιλεία του Θεού σαν μια απολυτρωμένη γη (Ησ 11,6-9· Ιλ 3,18· Αμ 9,13-15). Ακόμα και στην Π.Δ. περιγράφεται σαν ένας καινούργιος ουρανός και μια καινούργια γη (Ησ 65,17· 66,22). Αυτή η εικόνα όμως μιας νέας τάξης πραγμάτων δεν είναι απόλυτα τέλεια στην Π.Δ., γιατί ο Ησαΐας κάνει λόγο για αμαρτία και θάνατο στην καινούργια γη (Ησ 65,20). Πίσω, ωστόσο, απ' αυτές τις προσδοκίες κρύβεται μια θεμελιώδης θεολογία, έστω κι αν αυτές οι προσδοκίες πρέπει να αποσαφηνιστούν με προοδευτική αποκάλυψη: ο τελικός προορισμός της ανθρωπότητας είναι επίγειος.

63. Ο επίγειος προορισμός της ανθρωπότητας

Τα ανθρώπινα όντα είναι δημιουργήματα, και ο Θεός δημιούργησε τη γη για ν' αποτελέσει το σκηνικό της ύπαρξής τους σαν δημιουργημάτων. Επομένως, στον βαθμό που η απολύτρωση των ανθρώπων από πλευράς της σωματικής τους ύπαρξης απαιτεί την ανάσταση του σώματος, στον ίδιο βαθμό η απολύτρωση της φυσικής δημιουργίας απαιτεί μια καινούργια γη για να γίνει το σκηνικό της τέλει πλέον ύπαρξής τους. Η ανθρωπότητα ποτέ δεν έπαψε να είναι δημιούργημα του Θεού. Η Κ.Δ. δεν προσπερνάει αυτή τη θεολογία αν και αποκαλύπτει περισσότερα απ' όσα η Π.Δ., γιατί δείχνει ότι η ανακαίνιση της αιώνιας τάξης είναι πολύ πιο ριζική απ' ό,τι ο Θεός είχε αποκαλύψει στους προφήτες.

64. Η απολύτρωση της φύσης και ο νέος κόσμος

Ο Ιησούς μίλησε για έναν καινούργιο κόσμο (Μτ 19,28), και ο Παύλος έκανε λόγο για την απολύτρωση της φύσης (Ρωμ 8,20-21). Το καινή γη του Αποκάλυψης 21 είναι ο τελευταίος όρος που φανερώνει το πώς θα λάβει χώρα αυτή η απολύτρωση. Όπως ακριβώς μπορούμε να μιλάμε για την ανάσταση του σώματος, αν και το αναστημένο σώμα θα είναι πολύ διαφορετικό από τα φυσικά σώματα αυτής της τάξης, έτσι μπορούμε να μιλάμε και για την απολύτρωση της φύσης, έστω κι αν η νέα τάξη είναι στην πραγματικότητα μια νέα γη.

65. Η εκπλήρωση της διαθήκης του Θεού

Η νέα γη είναι το σκηνικό του τελικού σκοπού της λύτρωσης: «Τώρα πια η κατοικία του Θεού είναι μαζί με τους ανθρώπους. Θα κατοικήσει μαζί τους, κι αυτοί θ' αποτελούν τον λαό του. Ο ίδιος ο Θεός θα είναι μαζί τους» (Απ 21,3). Το χαρακτηριστικό αυτό –το γεγονός ότι ο Θεός θα είναι Θεός του λαού του– είναι το κεντρικό στοιχείο της διαθήκης του Θεού με τον λαό του σε όλη τη διαδρομή της Ιστορίας της Σωτηρίας. Το ότι ο Γιαχβέ θα έπρεπε να είναι Θεός για τον λαό του ήταν ένα διαχρονικό στοιχείο στις διαθήκες που έκανε ο Κύριος με τον Αβραάμ (Γεν 17,7), με τον Μωυσή (Εξ 6,7· Δτ 29,13) και με τον Δαβίδ (Β' Σαμ 7,24εξ). Είναι επίσης ένα διαρκές χαρακτηριστικό της νέας διαθήκης που ο Θεός υποσχέθηκε να κάνει στη μελλοντική βασιλεία (Ιερ 31,1.33· Ιεζ 37,23· 36, 28). Τώρα, επιτέλους, η διαθηκική αυτή υπόσχεση βρίσκει την πλήρη εκπλήρωσή της στη νέα γη του Μέλλοντος Αιώνας.

66. Η νέα Ιερουσαλήμ και η άμεση κοινωνία

Το κέντρο της νέας γης είναι η αγία πόλη, η νέα Ιερουσαλήμ, που απεικονίζεται ως η Νύφη του Αρνίου, η οποία ακτινοβολεί με μεγαλοπρέπεια (21,9-11). Η περιγραφή της πόλης είναι άκρως συμβολική. Οι κάτοικοί της είναι οι λυτρωμένοι των περιόδων τόσο της Παλαιάς (21, 12) όσο και της Καινής Διαθήκης (21,14). Ναός δεν θα υπάρχει στην πόλη, γιατί θα υπάρχει άμεση επικοινωνία ανάμεσα στον Θεό και στον λαό του, στην οποία δεν θα παρεμβάλλονται θρησκείες και τελετές (21,22). Ο θάνατος και οι αρρώστιες δεν έχουν καμιά θέση εκεί (22,1-2).

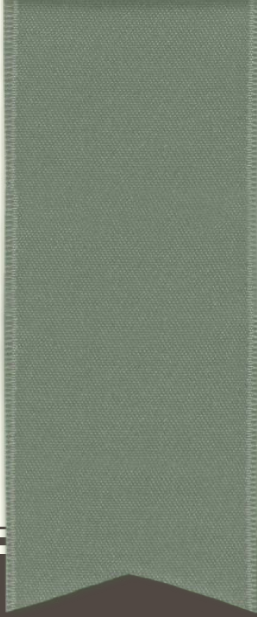
67. Ο στόχος της λύτρωσης: Η θέαση του Θεού

Η σπουδαιότερη απ' όλες τις φράσεις –αυτή που περιλαμβάνει την ευλογία της νέας πραγματικότητας– συνοψίζεται στα λόγια «θα βλέπουν κατά πρόσωπο τον Θεό» (22,4). Αυτός είναι ο στόχος της λύτρωσης. Κανείς ποτέ δεν είδε τον Θεό· ο μονογενής Υιός είναι ο μόνος μεσίτης που φέρνει τη γνώση του Θεού στους ανθρώπους (Ιω 1,18).

Όταν θα έχει ολοκληρωθεί η λυτρωτική αποστολή του Χριστού, οι λυτρωμένοι θ' απολαμβάνουν το μεγαλείο της πανέμορφης θέασης: Θα βλέπουν το πρόσωπο του Θεού. Όλα τα άλλα είναι δευτερεύοντα και περιλαμβάνονται σ' αυτή την υπέρτατη ευλογία.

68. Η ολοκλήρωση της Ιστορίας της σωτηρίας

Έτσι, η Αγία Γραφή τελειώνει με μια κοινωνία λυτρωμένων που κατοικούν σε μια νέα γη απαλλαγμένη από κάθε κακό, με τον Θεό να κατοικεί ανάμεσα στον λαό του. Αυτός είναι ο στόχος της μακράς διαδρομής της Ιστορίας της σωτηρίας.-

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟΜΟΝΗ ΣΑΣ